
Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2020:1

Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar organisationsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt två, Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd. Utskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag till ändringar i bestämmelserna om ansvaret för nomineringsmöten inför val av församlingsråd och tillstyrker därför kyrkostyrelsens förslag.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4, avsnitt 2 i Kn 2020:2y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse

I skrivelsens andra avsnitt finns förslag till justering av bestämmelsen i 4 kap. 23 § kyrkoordningen om ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd. Förslagen har utarbetats med anledning av att det framkommit synpunkter om att bestämmelsen i vissa delar är oklar och svår att tillämpa. De oklarheter som har lyfts fram handlar dels om hur det nyvalda kyrkofullmäktige – som vid den aktuella tidpunkten saknar verkställande organ – praktiskt ska kunna genomföra nomineringsmöten, dels om huruvida bestämmelsen är tillämplig när fullmäktige inte längre är nyvalt, det vill säga i samband med fyllnadsval och val av nytt församlingsråd när rådets mandatperiod är kortare än fyra år.

Med anledning av dessa synpunkter har en översyn gjorts av regleringen och en promemoria upprättats; *Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd*. Mot bakgrund av den remitterade promemorian har kyrkostyrelsen lämnat förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär ett klargörande av att det är kyrkorådet som ansvarar för att ett nomineringsmöte hålls. Om det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, innebär förslaget vidare att interimisstyrelsen istället ansvarar för att mötet hålls.

Gällande reglering i kyrkoordningen

I varje församling som ingår i ett pastorat ska det finnas ett församlingsråd som styrelse (2 kap. 8 §). Bestämmelsen infördes i samband med 2012 års strukturbeslut och trädde i kraft den 1 januari 2014. Församlingsrådets ledamöter (undantaget kyrkoherden) och ersättare ska väljas av kyrkofullmäktige (3 kap. 2 § och 4 kap. 22 §). Kyrkofullmäktige beslutar också för vilken tid församlingsrådet ska väljas. Valet får dock inte avse en längre tid än fyra år och ett nytt församlingsråd ska alltid väljas från och med den 1 januari året efter valåret (3 kap. 7 § och 4 kap. 25 §).

Enligt regleringen i kyrkoordningen ansvarar det nyvalda kyrkofullmäktige för att välja personer till de uppdrag som avser tiden efter valåret – inklusive ledamöter i församlingsrådet – trots att fullmäktiges mandatperiod inte formellt börjar gälla förrän den 1 januari året efter valåret, det vill säga samtidigt som det förutsätts att församlingsrådet ska vara utsett. Orsaken till denna lösning är att det måste finnas styrelser i respektive juridiska person när de sittande styrelsernas mandatperiod upphör, i och med att en ny mandatperiod påbörjas.

Inför val av församlingsråd ska det nyvalda kyrkofullmäktige genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte. Syftet med detta är att säkerställa församlingens inflytande, genom att församlingens röstberättigade medlemmar ges möjlighet att nominera kandidater till församlingsrådet (4 kap. 23 §). Formerna för mötets genomförande har medvetet lämnats oreglerade (KsSkr 2012:5 s. 94 ff.). Om en vald ledamot eller ersättare avgår under tjänstgöringstiden i församlingsrådet ska ett fyllnadsval hållas. För det fall en ledamot har utsetts genom ett proportionellt val ska dock i stället en ersättare inträda enligt den turordning som har bestämts för ersättarna när valet genomfördes (4 kap. 10 och 27 §§).

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att bestämmelsen i 4 kap. 23 § ändras så att det framgår att det inför val av ett *nytt* församlingsråd *ska* hållas ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte. Vidare föreslås att det av bestämmelsen ska framgå att det är kyrkorådet som ska ansvara för att nomineringsmöten genomförs inför val av församlingsråd i kyrkofullmäktige. För det fall att det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, anger bestämmelsen att det istället ska vara interimisstyrelsen som ansvarar för att mötet hålls.

I sina kommentarer till den föreslagna justerade bestämmelsen anger kyrkostyrelsen att justeringen innebär att för det fall församlingsrådet har en kortare mandatperiod än fyra år, ska ett nomineringsmöte återigen genomföras inför det att kyrkofullmäktige ska välja ett nytt församlingsråd för resterande tid. Vidare anges att det däremot inte är nödvändigt att genomföra ett nytt nomineringsmöte i samband med fyllnadsval. Det finns dock inget hinder mot att ett sådant möte genomförs för det fall detta bedöms nödvändigt för att exempelvis få fram kandidater.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Organisationsutskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag till ändringar i bestämmelserna i kyrkoordningen om ansvaret för nomineringsmöten inför val av församlingsråd. De föreslagna ändringarna är angelägna att genomföra i syfte att uppnå en mer praktisk och tydlig reglering av ansvaret för dessa nomineringsmöten genomförande. Utskottet delar de överväganden som kyrkostyrelsen fört fram som skäl till de föreslagna förändringarna.

I likhet med vad kyrkostyrelsen angivit i skrivelsen, menar utskottet att det är angeläget att klargöra att det inte är nödvändigt att genomföra ett nytt nomineringsmöte i samband med fyllnadsval, men att det samtidigt inte föreligger något hinder mot att ett sådant möte genomförs om det bedöms nödvändigt, till exempel för att få fram kandidater. Kyrkorättsnämnden föreslår att den aktuella bestämmelsen av tydlighetsskäl ska kompletteras med ett tillägg av följande lydelse: ”Vid fyllnadsval får ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hållas”. Enligt utskottets mening finns dock en risk att ett sådant tillägg motsatsvis kan uppfattas som att församlingsmöten, eller andra öppna nomineringsmöten, inte är tillåtna i andra sammanhang än just i samband med fyllnadsval, vilket skulle leda till en felaktig uppfattning om när sådana möten kan hållas. Ett församlingsmöte, eller annat öppet nomineringsmöte, är möjligt att anordna närhelst behov av ett sådant anses föreligga. En reglering av det slag kyrkorättsnämnden föreslår skulle även kunna bidra till en kyrkorättslig utveckling där fler uppgifter och arrangemang som sker inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet skulle behöva regleras i ”positiva” termer, d.v.s. att det i kyrkoordningen skulle behöva anges att något är tillåtet att göra. Då detta inte är en önskvärd utveckling menar organisationsutskottet att det tillägg som kyrkorättsnämnden föreslagit inte bör införas och att det, såsom kyrkostyrelsen föreslagit, är tillräckligt att möjligheten att genomföra nomineringsmöten vid fyllnadsval framgår av förarbetena till bestämmelsen.

Digitalt sammanträde den 1 oktober 2020

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Lars G Linder, Margareta Karlsson, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Ann-Christin Alexius, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Åsa Nyström och Karin Johannesson har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 4 kap. 23 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

23 §

Det nyvalda kyrkofullmäktige ska inför val av församlingsråd genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.

Inför val av ett nytt församlingsråd ska ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hållas som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.

Kyrkorådet ansvarar för att ett möte enligt första stycket hålls. Om det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, ansvarar i stället interimsstyrelsen för att mötet hålls.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2020:2y

Ändringar i kyrkoordningen

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd, avsnitt 3 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval, avsnitt 4 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val, avsnitt 5 Ändringar i ersättningsstadgan och avsnitt 6 Övriga rättelser

Kyrkorättsnämnden har inget att erinra mot förslagen i skrivelsens avsnitt 3, 4 och 6. Beträffande förslagen i avsnitten 2 och 5 med ändringar i ersättningsstadgan finns ett par noteringar.

Nomineringsmöte, avsnitt 2

I kommentaren till 4 kap. 23 § sägs att det inte finns något hinder mot att ett nomineringsmöte genomförs inför ett fyllnadsval för det fall detta bedöms nödvändigt för att exempelvis få fram kandidater. Då det kan uppstå tveksamheter om vad som gäller kan det finnas anledning att sist i paragrafens första stycke göra följande tillägg: ”Vid fyllnadsval får ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hållas.”

Ersättningsstadgan, avsnitt 5

I nya 7 § i ersättningsstadgan där det i nio punkter anges vad som avses med en förrättning görs i två av punkterna en avgränsning av den personkrets som kan delta i en viss förrättning. Det gäller punkterna 5 och 9. Vad gäller punkt 9 finns inga invändningar. Genom punkt 5 blir deltagande i överläggning med annan organisation, myndighet eller företag en förrättning bara för kyrkostyrelsens ledamöter eller ersättare. Det ges ingen närmare motivering för avgränsningen till kyrkostyrelsens ledamöter och ersättare. Det synes rimligt att även andra personer kan ha i uppdrag att delta i en överläggning av det slag som anges i punkt 5 och att det även i sådant fall är att se som en förrättning.

I sista stycket i nya 8 § sägs att något förrättningsarvode inte utgår till kyrkomötets ordförande och i andra stycket i föreslagna 11 § att Arvodesnämnden när den fastställer arvodet för kyrkomötets ordförande ska beakta att förrättningsarvode inte kan utgå för *detta uppdrag* (kursiverat här). Det behöver klargöras om begränsningen i 8 § bara ska avse förrättningsarvode för sådant som är direkt kopplat till uppdraget som ordförande i kyrkomötet.

Uppsala den 17 september 2020

På kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Anna-Lena Järvstrand, Lotta Lind, Mats Törnered och biskop Eva Nordung Byström.